

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, III. Bind

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, III. Bind", i Paludan-Müller, Fr.: *Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, III. Bind*, udg. af CARL S. PETERSEN , 1909, s. 376. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-paludanm03-shoot-idm140319424786784.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, III. Bind

Affattelsestid: ukendt; udkom den 21de Oktober 1861 sammen med "Paradiset" (ikke optaget i nærvær. Udgave) og "Benedict fra Nursia og hans Amme" under Titlen "Nye Digte", trykt 2den Gang samme Aar (i "Nye Digte, 2det Oplag"), 3dje 1872 (i "Sex Digte, 3dje Udgave"), 4de 1879 (i "Poetiske Skrifter" VII), 5te 1883 (i "Sex Digte, 4de Udgave"), 6te 1899 (i "Fire Digte", Gyldendals Bibliotek), 7de 1902 (i "Poetiske Skrifter i Udvalg" VII).

Nærværende Udgave gengiver Texten i Udgaven 1872, den sidste af Digteren selv besørgede.

Originaludgaven af "Nye Digte" har følgende Tilegnelse: "Professor Martin Hammerich, Frembringeren af skønne Værker, tilegnes Bogen med Høiagtelse og Venskab."

Manuskript: egenhændigt Trykmanuskript til Originaludgaven, med adskillige Rettelser og Ændringer, i det kgl. Bibliotek: Den Collinske Manuskriptsamling No. 1942.

377

Æmnet. Fri Digtning med Tilknytning til 1. Mosebog 1-17: "Og Adam kiendte sin Hustru Eva; og hun undfik, og fødte Cain, og sagde: jeg eier en Mand, som er Herren. Og hun blev ved at føde, nemlig hans Broder, Abel; og Abel blev en Faarehyrde, og Cain dyrkede Jorden. Og det hendte sig, der en Tid var forløben, at Cain frembar et Madoffer til Herren af Jordens Frugt. Og Abel, ogsaa han bar frem af sin Hiordes første Affødning, og af deres Fedme; og Herren saae til Abel og til hans Madoffer. Men til Cain og til hans Madoffer saae han ikke; da blev Cain meget vred, og hans Ansigt falmede. Og Herren sagde til Cain: hvi er du vred, og hvi er dit Ansigt falmet? Er det ikke saa? at dersom du gjør Godt, da er du behagelig, og dersom du gjør ikke Godt, da er Synden den, som ligger for Dørren, og dens Attraa skal være til dig, og du, du skal herske over den. Og Cain taledede med Abel sin Broder; og det hendte sig, da de vare paa Marken, da opstod Cain imod Abel sin Broder, og ihielslog ham. Og Herren sagde til Cain: hvor er Abel, din Broder? og han sagde: jeg veed ikke; mon jeg være min Broders Vogtere? Og han sagde: hvad haver du gjort? din Broders Blods Røst raaber til mig af Jorden. Og nu er du forbandet; frem for Jorden, som oplod sin Mund, til at tage din Broders Blod af din Haand. Naar du dyrker Jorden, skal den ikke ydermere give dig sin Formue; ustadig og flygtig skal du være paa Jorden. Da sagde Cain til Herren: min Misgierning er større, end jeg kan bære. See, du haver drevet mig i Dag fra at være paa Jordens Kreds, og jeg maa skiule mig for dit Ansigt; og jeg bliver ustadig og flygtig paa Jorden, og det vil skee, hvo mig finder, slaaer mig ihiel. Men Herren sagde til ham: derfor, hvo som ihielslaae Cain, paa ham skal det hevnes syvfold; saa satte Herren Cain et Tegn, at ingen skulde ihielslaae ham, som ham fandt. Saa gik Cain ud fra Herrens Ansigt, og blev i det Land Nod, Østen for Eden. Og Cain kiendte sin Hustru, og hun undfik, og fødte Hanoch; og han bygde en Stad, og kaldte Stadens Navn efter sin Søns Navn, Hanock."

I Efterskriften til "Sex Digte, 3dje Udgave, 1872" siger P.-M.: "Kain maa, ligesom det forudgaaende, *Abels Død*, forstaaes symbolsk og ikke historisk. Slutningen tilsigter ikke at lægge en ny Skyld paa den tilstrækkeligt Betyngede, men drager kun den uundgaaelige Conseqvents af fortsat Vrede mod Gud."

Samtidens Dom. *Berlingske Tidende* 1861, No. 257: "»Kain eller Vredens Barn« er Pendant til det fortræffelige Digt af samme Forfatter: »Abels Død«, der første Gang læstes i Heibergs *Urania* for 1845. Her er det Kains hvileløse Flugt, der er skildret med en gribende Kraft, og man seer, hvorledes hans Brøde følger ham i Hælene, og hvorledes Anklageordet "Skyldig" møder ham overalt, selv i hans trofaste Hunds Øine og paa hans nyfødte Tvillingebørns Pande. For ham er der ligesaa lidt Frelse, som der er Hvile, og hans Livs Historie har Digteren træffende udtalt i den allersidste Linie af Digtet: "Tabt for Gud, fortabt han gik". - *Flyve-Posten* 1861, No. 322 (af P. C. 'Zahle): »Kain eller Vredens Barn«. Her føler Forf. sig friere og Versemaalet er heelt igjennem eensartet, men med noget kortere Linier, end Stoffet egentlig egner sig til. Ogsaa heri er der nogle mærkelige Vendinger, f. Ex. Side 132: "Disse Haab, bestandig omme", ligesom Billedet S. 143, at Kain sidder og bider Negle, kan være psykologisk fortræffeligt, men ikke meget poetisk. Forf. tager Kainsmærket paa Panden bogstaveligt og lader der med læselig Skrift staae "Skyldig", hvilken Paaskrift gaaer i Arv til hans Børn, idet der siges: »Blodskyldstraffen alt i Vuggen | Her de skyldfrie Spæde naaer«. Digtet ender med den trøstesløse Tanke: »Og paa Flugt fra Naadens Veie | Tabt for Gud, fortabt han gik«, hvilket jo her skal betyde, at han gik fortabt, medens Udtrykket som det staaer, kunde betyde noget mindre farligt, nemlig at han gik og følte sig fortabt. Denne hele Sag er jo ikke noget tiltalende Emne for en Digter, der har Andet at bruge sine Evner til, og som ved "Abels Død" har viist, hvorledes han forstaaer at aflokke hine Sagn en virkelig poetisk Side.

378

Her kan man sige, at "Kain eller Vredens Barn", der ender med at gaae fortabt, staaer i en skærende Modsætning til Lucifers Anslag. Imidlertid er der ogsaa her fortræffelige Tanker, f. Ex. hvor der Side 139 tales om den "frie Bedrift" at bygge Stæder, hvorom Kain siger: »Altsaa uden Herrens Naade | Livet dog man føre kan«, en trodsig Ytring om Guds Langmodighed. - *Folkets Avis* 1861, No. 283: "Digtet "Kain, Vredens Barn", der udmaler Brodermorderens Straf, er rigt paa poetiske Skjönheder, men det har i Slutningen en forunderlig Vending, idet Digteren paa Veien til Afrika lader ham blive "sort af Galde", faae Negernæse og Uldhaar og sløves i Tanken. Han skal saaledes øiensynlig gjøres til Stimpfader for den æthiopiske Race; men da Kains Race blev udryddet ved Syndfloden, og da Sagnet gjør Noahs vanartede Søn Cham til Negerracens

Stamfader, saa veed vi ikke ret, om vi skal betragte denne Sammenblanding af Kains og Chams Skjæbne som forsættelig eller som en Distraktion". - *Nordisk Tidsskrift for Literatur og Kunst*, udg. af L. Dietrichson, I (1863), Side 77: »Kain« er Natstykket, der paa den ene Side svarer mod det nys forladte Dagbillede [d.v.s. »Paradiset«], dels og navnlig mod Digterens ældre Arbejde: »Abels Død«, til hvilket det danner et bestemt Supplement: den Ondes Liv mod den Frommes Død. Og Kains Vandring er virkelig blevet et livfuldt Billede med dyb, forunderlig Skyggevirkning - især er det Øjeblik gribende, da han i Faderglæden har glemt sit Kainsmærke, og da pludselig opdager dets Spor paa de uskyldige Børns Pander. Fortabt gaar han atter ud paa sin vilde Flugt og hans Spor tabes - det er ligesom han er Forspillet til den vandrende, evige Jøde, hvis Ende Digteren andetsteds har behandlet, og ejendommelig er den Tanke, at gjøre ham til de trælbundne Negeres Stamfader: Synden avler Trældom."